

VWS OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode: 12:00 uur d.d. 7 april – 12:00 uur d.d. 8 april

5.1.2e

Directie Communicatie

Vragen? Mail naar

5.1.2e

@minvws.nl

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> Nederlanders overleden aan Covid-19 Nederlanders ziek door Covid-19 	<ul style="list-style-type: none"> Familie en vrienden getroffen NFK Vilans 	<ul style="list-style-type: none"> Algemeen publiek Politici Communicatie experts

Samenvatting

- Naar aanleiding van het EMA-besluit over het AstraZeneca-vaccin speculeren NRC, Trouw en De Telegraaf wat dit voor de Nederlandse vaccinatiestrategie betekent. Volgens NRC zet de uitspraak van het EMA het vaccinatiebeleid 'onder druk' en heeft minister De Jonge er sinds gisteren weer een 'dilemma' bij. Juist dit vaccin heeft volgens de krant een belangrijke rol in de Nederlandse vaccinatiestrategie en als de inzet ervan wordt beperkt tot bepaalde groepen kan dat 'grote gevolgen' hebben voor de vaccinatiesnelheid. Trouw ziet geen dilemma in het EMA-besluit, maar ziet juist goed nieuws voor minister De Jonge, omdat een 'succesvolle vaccinatiestrategie nog veel te afhankelijk is van de vaccins van AstraZeneca'. Ook stelt de krant dat het vertrouwen in het vaccin niet wordt geholpen door de 'twijfel die Europese lidstaten los van elkaar zaaiden' door het wel of niet aanpassen van de eigen strategie. De Telegraaf stelt dat de vaccinatie-experts eensgezind zijn na de EMA-conclusie: 'prik door!' Zo stelt vaccinoloog Ben van der Zeijst dat hij 'zeker door zou gaan' met het vaccin en dat er voor de overheid vooral een taak ligt om het vertrouwen in het vaccin te herstellen. Dit herstellen van het vertrouwen kan volgens vaccinatiecommunicatie-expert Hedwig te Molder alleen als de overheid aan de ene kant heel duidelijk achter de eigen boodschap blijft staan, maar aan de andere kant moet je je als overheid 'flexibel' blijven opstellen door mensen die het vaccin niet willen, niet te straffen.
- Het nieuws dat het kabinet overweegt om de coronamaatregelen vanaf 21 april te versoepelen levert 'opgeluchte' en 'sceptische' reacties op en zorgt ook voor onbegrip omdat de druk op de zorg blijft toenemen. Het AD kopt: 'Nederland kan stap voor stap uit lockdown' en stelt dat de heropening van horeca en terrassen dichtbij is. De Volkskrant zegt dat het kabinet werkt aan een plan voor versoepelingen nu de immuniteit stijgt. Volgens de Volkskrant benadrukken bronnen op het Binnenhof dat alles alleen nog maar met 'potlood' is ingetekend. NVIC-voorzitter Diederik Gommers toonde zich in talkshow Beau kritisch over de voorspelde versoepelingen en stelt dat 'we echt grote problemen hebben op dit moment'. Het is volgens Gommers goed om plannen voor te bereiden, maar deze kunnen pas worden uitgevoerd als de cijfers weer dalen
- De berichtgeving over de proefevenementen krijgt vandaag in diverse media een vervolg waarbij het vooral over de uitvoerbaarheid gaat van een 'dagje uit'. AD kopt: 'Even een dagje uit wordt nog een hele toer'. Zo noemt de krant het een 'heel traject' en 'administratief gedoe' wat je moet doorlopen voordat je uiteindelijk door het 'toegangspoortje' kunt. NRC vraagt zich af of de stap naar de testsamenleving nog wel op tijd komt, omdat de geplande versoepelingen er toch al aan zaten te komen. Volgens De Telegraaf doet de stichting Open Nederland haar naam geen eer aan omdat van enige openheid over de achtergrond en werkwijze van de stichting geen sprake is. Geen telefoonnummer, geen van de bestuurders is privé bereikbaar en vragen over hun inkomsten en uitgaven kunnen uitsluitend per e-mail gesteld worden. Daarnaast meldt de Telegraaf dat de proef met 'uitjes' rommelig is gestart: 'ondernemers wisten van niets'. Sommige ondernemers voelden zich overvallen en zijn inmiddels weer van de lijst met pilots afgehaald. Overigens is er wel veel animo voor de verschillende activiteiten melden diverse organisaties.

Karakterisering van de berichtgeving

- x

SISOS (Slachtoffers – Identiteiten – Schade – Oorzaken – Scenario's)

- x

Informatiebehoefte

Welke informatie vragen leven er bij getroffen?

- Op de social mediakanalen van VWS en minister De Jonge vragen over de vaccinatiestrategie: wanneer ben ik aan de beurt? Waarom duurt het zo lang?
- Op de social mediakanalen van minister De Jonge vraagt men zich af waarom er nu ineens proefevenementen mogelijk zijn, terwijl bijvoorbeeld de sportscholen nog dicht zijn.
- Op de social mediakanalen van minister Van Ark vraagt men zich af wanneer de beperkingen voor sporten worden opgeheven.

In welke informatiebehoefte wordt voorzien? ('5 vragen over...')

- De [Volkskrant](#) beantwoordt de vraag hoe het prikken met AstraZeneca nu verder gaat?
- Het [AD](#) beantwoordt vier vragen over eredivisiespeelronde met publiek. (Wat is het heersende gevoel onder clubs? Wanneer scheidt de KNVB-duidelijkheid aan clubs en fans? Hoe gaat het met testen? En de avondklok bij

avondwedstrijden? Zijn de fieldlab-experimenten zo goed verlopen dat we nu een hele speelronde met publiek kunnen afwerken?

- [Trouw](#) beantwoordt zes vragen over het heropenen van de samenleving (Wat gebeurt er met de sneltesten, hoe test ik mij? Voldoet een negatieve testuitslag van een zelftest om binnen te komen? Kan ik straks elke week naar de dierentuin? Zijn de pilot bedoeld voor onderzoek, of is het bezigheidstherapie? Krijgen we nu een testsamenleving?)

Hoe wordt het incident omschreven (welke facts en figures worden benoemd)?

- Het EMA meldt dat er drie meldingen van trombose zijn als bijwerking van het Janssen-vaccin. Peter Artlett van het EMA stelt dat het 'extreem weinig gevallen' zijn en dat dit aantal binnen de verwachtingen is.
- Lareb meldt dat het tot nu toe acht meldingen van zeldzame, gevaarlijke bijwerkingen heeft ontvangen die kunnen optreden na een prik met het AstraZeneca-vaccin. Het gaat om vrouwen tussen de 23 en 65 jaar.
- AstraZeneca past de bijsluiters van het vaccin aan vanwege de zeldzame, maar gevaarlijke bijwerkingen.
- RTL Nieuws meldt dat het AstraZeneca-vaccin een nieuwe naam krijgt: Vaxzevria. De naamsverandering komt vanwege de 'enorme imagoschade' die AstraZeneca heeft opgelopen door het verband met trombose, aldus RTL Nieuws.
- BBC meldt dat Britten onder de 30 een alternatief vaccin voor AstraZeneca krijgen aangeboden. De autoriteiten reageren daarmee op 'het toenemende bewijs' dat er een verband is tussen het Brits-Zweedse AstraZeneca-vaccin en zeldzame bloedstolsels.
- België geeft het AstraZeneca-vaccin voorlopig enkel aan 55-plussers terwijl Spanje en Italië en Zuid-Korea hebben besloten om het AstraZeneca-vaccin alleen nog aan 60-plussers te geven.
- Uit onderzoek van Moderna blijkt dat antilichamen opgewekt door het Moderna-vaccin tot zes maanden na de tweede dosis nog aanwezig zijn.
- De Duitse deelstaat Beieren heeft een contract gesloten voor de aankoop van het Spetnik-vaccin.

Wat zien, ruiken, voelen, horen, proeven mensen (zintuigelijke waarnemingen)?

- Ziekenhuizen in de Rotterdamse regio hebben volgens het AD een 'razenddruk' paasweekend achter de rug waardoor huisartsen nu grote moeite hebben om vrije bedden voor hun coronapatienten te vinden. Een Rotterdamse stel werd gescheiden: 'hij naar Terneuzen en zij naar Drachten. Ook voor een andere Rotterdamse moest een huisarts anderhalf uur aan de telefoon hangen voor één bed.

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

Wat doen of laten getroffenen en betrokkenen?

- In De Telegraaf stelt **voorzitter van koepel OV-NL Pedro Peters** dat de reizigers langzamerhand weer terugkeren in het OV. Wel verwacht Peters dat het in de toekomst niet meer zo druk wordt als voor de lockdown, doordat het thuiswerken een structurele plek heeft gekregen.

Betekenisgeving

Welke waarschuwingen en oproepen worden gedaan?

- **Projectleider van de Zorgbus Annette Hoogerbrugge** roept in Trouw op voor een plan om ongedocumenteerden in Nederland te vaccineren. Volgens Hoogerbrugge is er namelijk nog geen 'strak plan' om deze mensen in beeld te krijgen voor vaccinatie.
- **Voorzitter van de raad van bestuur Mirilla Minkman (Vilans)** stelt dat het voor mensen met een beperking of kwetsbare ouderen niet wenselijk is om terug te keren naar 'de oude normaal'. Het leven van deze mensen werd volgens Minkman te veel gekenmerkt door eenzaamheid en een gebrek aan perspectief, dat door de crisis alleen maar erger is geworden. Volgens Minkman moeten we de geleerde lessen inzetten en hebben we 'geen tijd meer te verliezen om toe te werken naar een ander normaal'.

Welke emoties, waardeoordelen, kwalificaties, kritiek, steun worden gegeven?

- NRC stelt dat het Spetnik-vaccin in Europa 'vooral effectief is als splitszwam'. In Brussel wordt gesteld dat een grote aankoop van het vaccin onhaalbaar is, terwijl Europese landen als Oostenrijk enthousiast blijven over de inzet van het vaccin.
- **Toernooidirecteur KNVB Gijs de Jong**, zegt dat het een 'fijn gevoel' geeft dat gisteren de KNVB, gemeente Amsterdam en het kabinet een akkoord bereikten over het publiek bij de eerste drie oranje groepswedstrijden in juni op het EK in de Johan Cruijff Arena.
- **Oprichter actiegroep #vergeetonsnietHugo, Marlies Karman** vertelt in een interview in AD hoe zij als taaislijmpatiënte eerder is gevaccineerd terwijl ze nog niet aan de beurt was. Zelf vertelt ze hierover dat ze meerdere keren met de huisarts heeft gebeld en op deze manier heeft gezorgd dat ze op 'het netvlies' stond. Het 'steekt' patiëntenorganisaties dat het van 'toeval' afhangt of kwetsbare mensen ingeënt worden. **Woordvoerder van de Nederlandse Federatie voor Kankerpatiënten (NFK), Irene Dingemans** zegt hierover: 'Er is niets structureels geregeld. Kwetsbare mensen zouden toch als eerste worden beschermd?' het AD haalt nogmaals de 'brandbrief' aan die Ieder(in) en Patientenfederatie Nederland heeft gestuurd aan het ministerie van VWS.

Hoe wordt naar de overheid(saanpak) gekeken?

- **Viroloog Louis Kroes** stelt in BNR Nieuwsradio dat de overheid 'consequent selectief en te negatief' over het verloop van de pandemie communiceert. Positieve cijfers worden volgens Kroes naar de achtergrond gedrukt, terwijl negatieve

ontwikkelingen extra worden bedrukt. Volgens de viroloog kun je mensen beter laten zien dat het de goede kant opgaat en dat de maatregelen zo ook iets opleveren. **Epidemioloog Rudi Westendorp** sluit zich hierbij in BNR bij aan door te stellen dat het 'positieve geluid' meer gehoord moet worden.

- **Trouw Columnist Ilyaz Nasrullah** noemt het 'doodzonde' dat de CoronaMelder zo 'slecht uit de verf' komt. Hij vraagt zich af waar de communicatie blijft om mensen aan de app te krijgen? (tot nu maar 32%). Hoe dat te doen zou volgens Nasrullah een perfecte vraag zijn voor de in het OMT afwezige sociologen. 'Als niet begrepen wordt dat ons gedrag de belangrijkste factor is in het verspreiden van het virus, dan heeft CoronaMelder sowieso geen nut. Dan wordt de app levend begraven onder een berg tabellen en grafieken.'

Mogelijke versoepelingen

- De geruchten over mogelijke versoepelingen die het kabinet dinsdag bekend zou gaan maken tijdens de persconferentie krijgen aandacht in de media. Het AD kopt: 'Nederland kan stap voor stap uit lockdown' en stelt dat de heropening van horeca en terrassen dichtbij is. Of de verruimingen – terrassen en winkels open, avondklok weg, thuisbezoek van één naar twee, ook tegelijkertijd ingaan per 21 april weet het AD niet te melden. De Volkskrant zegt dat het kabinet werkt aan een plan voor versoepelingen nu de immuniteit stijgt. Volgens een ingewijde staat wel al vast dat het hoger onderwijs per 26 april weer gedeeltelijk fysiek open gaat met hulp van sneltesten. Volgens de Volkskrant benadrukken bronnen op het Binnenhof dat alles alleen nog maar met 'potlood' is ingetekend.
- **NVIC-voorzitter Diederik Gommers** toonde zich in talkshow Beau kritisch over de voorspelde versoepelingen en stelt dat 'we echt grote problemen hebben op dit moment'. Zo beschrijft Gommers dat er gisteren geen ic-bed meer over was. Daarbij zijn de verpleegkundigen volgens Gommers overwerkt. Het is volgens Gommers goed om plannen voor te bereiden, maar deze kunnen pas worden uitgevoerd als de cijfers weer dalen. **LNAZ-voorzitter Ernst Kuipers** voegt hier in talkshow Op1 aan toe dat het vaccineren nu niet snel genoeg gaat voor de ziekenhuizen. Kuipers stelt dat de piek in de ziekenhuizen nu al meer dan zes maanden duurt, terwijl de reguliere zorg in de ziekenhuizen gewoon doorgang moet vinden. Ook moet de zorg nu al gaan rekenen hoeveel extra capaciteit nodig is in de komende maanden, aldus Kuipers.
- **OMT-Lid Marc Bonten** vindt het een 'bijzondere ontwikkeling' dat het kabinet op het punt staat om een stappenplan met versoepelingen bekend te maken terwijl ziekenhuizen 'in hun voegen kraken'. Volgens Bonten is over twee weken versoepelen te vroeg 'We hebben de ziekenhuizen nog niet binnen twee weken leeg'.
- **Voorzitter VNO-NCW, Ingrid Thijssen**, vindt dat het kabinet vanaf volgende maand wel de 1,5 meter regel kan loslaten in alle ruimtes die straks alleen toegankelijk zijn met een negatief testresultaat. Ze erkent dat de sneltesten niet 100% waterdicht zijn maar nul risico bestaat niet, aldus Thijssen. Het grote voordeel van loslaten is volgens Thijssen dat je bijvoorbeeld meer mensen kwijt kunt in cafés en in een collegezaal.
- **Koninklijke Horeca Nederland (KHN) directeur Dirk Beljaars**, is 'blij' dat het kabinet werkt aan een plan om eind deze maand de terrassen en winkels te openen maar vindt het niet acceptabel als het alleen om de terrassen gaat.
- Op de social mediakanalen van minister De Jonge geven mensen aan 'nervuus' te zijn over de voorspelde versoepelingen. Zij geven aan dat de besmettingen nog veel te hoog zijn en het vaccineren nog lang niet ver genoeg is.

AstraZeneca

- Het nieuws over het EMA-besluit krijgt veel aandacht op de nieuwssites en in de ochtendkranten. Waar AD, NOS en FD feitelijk blijven in hun berichtgeving benadrukken NRC, Trouw en De Telegraaf het belang van het vaccin in de vaccinatiestrategie. NRC kopt 'Uitspraak EMA zet vaccinatiebeleid onder druk'. Volgens de krant heeft minister De Jonge er sinds gisteren weer een 'dilemma' bij nu het EMA heeft aangegeven dat er een verband is tussen het vaccin en de zeldzame trombosebijwerkingen. Juist dit vaccin heeft volgens de krant een belangrijke rol in de Nederlandse vaccinatiestrategie en als de inzet van dit vaccin wordt beperkt tot bepaalde groepen kan dat 'grote gevolgen' hebben voor de vaccinatiesnelheid. Trouw ziet geen dilemma in het EMA-besluit, maar ziet juist goed nieuws voor minister De Jonge, omdat een 'succesvolle vaccinatiestrategie nog veel te afhankelijk is van de vaccins van AstraZeneca'. Ook stelt de krant dat het vertrouwen in het vaccin niet wordt geholpen door de 'twijfel die Europese lidstaten los van elkaar zaaiden' door het wel of niet aanpassen van de eigen strategie. Juist dit 'vreet' volgens de krant aan het vertrouwen van het vaccin. De Telegraaf stelt dat de vaccinatie-experts eensgezind zijn na de EMA-conclusie: 'prik door!' Zo stelt **vaccinoloog Ben van der Zeijst** dat hij 'zeker door zou gaan' met het vaccin en dat er voor de overheid vooral een taak ligt om het vertrouwen in het vaccin te herstellen. **Trombose-deskundige Hugo ten Cate** stelt voor om door te gaan met de 'vaccinatiecampagne zoals hij voor vrijdag verliep'. Ten Cate voegt daaraan toe dat hij begrijpt dat mensen 'bang' zijn voor het vaccin, maar dat de kans op bijwerkingen 'valt in de orde van grootte van getroffen worden door de bliksem'.
- **Medisch ethicus Ellen Visser** stelt in de Volkskrant dat de 'tweede vaccinatiestop ethisch niet te verdedigen is'. Doordat de overheid geen risico wilde nemen met het vaccin, is er volgens Visser juist méér risico ontstaan. Deze risico's zitten volgens haar vooral in een langere lockdown, 'met alle maatschappelijke schade die daarvan het gevolg is'. Volgens Visser moet minister De Jonge de risico's van de zeldzame bijwerkingen afzetten tegen het risico dat veel mensen ziek worden, met alle maatschappelijk gevolgen van dien. Dit laatste risico is voor haar 'zoveel groter'.
- **Hoogleraar risicocommunicatie en volksgezondheid Danielle Timmers (Amsterdam UMC)** stelt in [NRC](#) dat de angst voor bijwerkingen van het AstraZeneca-vaccin niet moeten worden 'weggewuifd', omdat anders de 'hakken in het zand gaan'. De communicatie moet meer gericht zijn op het persoonlijk aanspreken van de burger. Daarnaast moet er meer duidelijkheid worden gegeven wat de voordelen zijn om je te laten vaccineren. Ook is Timmers erop tegen dat twijfelars

over het AstraZeneca-vaccin bij weigering onderaan de lijst van andere vaccins worden gezet, omdat je mensen zo afstrafte voor hun angst en hun twijfels dus niet serieus neemt.

- In Nieuwsuur stelt **vaccinatiecommunicatie-expert Hedwig te Molder** dat het 'opschorten van het prikken met AstraZeneca vooral verwarring veroorzaakt'. De toegevoegde waarde van de opschorting is volgens Te Molder niet duidelijk en zal het vertrouwen in het vaccin niet ten goede komen. Om het vertrouwen te herstellen moet de overheid volgens Te Molder aan de ene kant heel duidelijk achter de eigen boodschap blijven staan, maar aan de andere kant moet je je als overheid 'flexibel' blijven opstellen door mensen die het vaccin niet willen, niet te straffen.

Proefevenementen

- De berichtgeving over de proefevenementen krijgt vandaag in diverse media een vervolg waarbij het vooral over de uitvoerbaarheid gaat van een 'dagje uit'. AD kopt: 'Even een dagje uit wordt nog een hele toer'. Daarbij doelt de krant op de test (soms op een uur rijden) die je voordat je een dagje uit gaat, moet halen. Zo noemt de krant het een 'heel traject' en 'administratief gedoe' wat je moet doorlopen op voordat je uiteindelijk door het 'toegangspoortje' kunt. NRC vraagt zich af of de stap naar de testsamenleving nog wel op tijd komt. Omdat de geplande versoepelingen er toch al aan zaten te komen. Volgens De Telegraaf doet de stichting Open Nederland haar naam geen eer aan omdat van enige openheid over de achtergrond en werkwijze van de stichting geen sprake is. Geen telefoonnummer, geen van de bestuurders is privé bereikbaar en vragen over hun inkomsten en uitgaven kunnen uitsluitend per e-mail gesteld worden. Daarnaast meldt de Telegraaf dat de proef met 'uitjes' rommelig is gestart: 'ondernemers wisten van niets'. Zo wist **parkmanager van kampeerdorp de Zandstuve in Rheeze, Wouter van der Meer** niet dat hij op de lijst van pilots stond. Hij heeft daarop ook besloten om het zwemparadijs van het park dicht te houden en is inmiddels weer van de lijst. Van der Meer zegt hierover: 'Ik had gehoopt dat we na een pilot open mochten blijven. Nu zouden we enorm veel kosten maken om daarna weer dicht te gaan. Hugo de Jonge kwam met berichten dat het allemaal fantastisch was, maar dit is mooi weer spelen.'
- **Columnist Linda Akkermans** schrijft over het heropenen van de samenleving door de testevenementen. Ze schrijft hierover: 'Nu heeft Hugo de Jonge weer vol trots een pilotkaart gelanceerd met testevents erop, want hij snapt dat iedereen ernaar smakt om er even uit te gaan.' Volgens haar zet het niet echt 'zoden aan de dijk' omdat er zo weinig mensen per event naar binnen mogen. Ze noemt het een 'verspilling van tijd en moeite' want volgens haar zijn er helemaal geen pilots nodig om te weten dat veel al veilig open kan. Daarbij stelt Akkermans dat uit onderzoek al blijkt dat er in de buitenlucht nauwelijks besmettingen plaatsvinden. Als idee voor andere pilots noemt Akkermans een pilot waar genoeg vaccins zijn voor iedereen of een pilot om te zorgen dat het op priklocaties en in de belcentra vlotjes loopt.
- Op social media vooral sceptische reacties op de testpilots: 'kon hij [minister De Jonge] zijn energie niet beter steken in sneller vaccineren en zijn de proeven geen zoethoudertjes om de bevolking voorlopig tevreden te houden? Op de social mediakanalen van VWS ook kritiek op de proefevenementen. Mensen die al gevaccineerd zijn geven aan niet getest te willen worden. Een andere groep ziet een testmaatschappij 'als het spekken van de teststraten' en een andere groep vind de verdeling van de evenementen per provincie niet eerlijk.

Opiniepeilingen

- Uit De Telegraaf's Stelling van de dag blijkt dat slechts 16% van de stemmers bereid is zich te laten testen voor een bezoek aan de dierentuin, een sportwedstrijd of een museum. Ruim driekwart ziet testen voor een dergelijk uitje niet zitten. "Steeds als ik ergens heen wil moet er weer een stokje in mijn neus? Nou laat maar dan", luidt een reactie. Daarbij roept de proef veel vragen op bij de deelnemers: "Hoe zit het eigenlijk met mensen die al gevaccineerd zijn, mogen die zonder test naar binnen?", vraagt iemand zich af. Ruim driekwart denkt dat het openen van de terrassen de druk van overbevolkte stadsparken kan afhalen. Daarom vindt ruim driekwart dat het beter zou zijn om de attractieparken en sportevenementen buiten ook te openen zonder toegangstest. Ongeveer een vijfde van de stemmers gelooft hier niet in en denkt dat er gezien de huidige besmettingscijfers momenteel helemaal geen ruimte is voor welke versoepeling dan ook. Veel van deze stemmers zijn ook bang dat het testen bij entree voor 'schijnveiligheid zorgt' en dat mensen alle andere regels niet zullen respecteren.